

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
1/24 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-р педагогічних наук, професору Данилевич М.В.

Відгук

офіційного опонента

доктора медичних наук, професора, Григуса Ігоря Михайловича
на дисертаційну роботу Гук Ганни Ігорівни
на тему «Фізичне виховання дітей середнього шкільного віку
інклюзивних класів засобами настільного тенісу»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 014 Середня освіта (фізична культура)

Актуальність обраної теми. Демократичні зміни на державному рівні обумовили корінні зміни сучасного менеджменту освітньої галузі, який нині ґрунтується на інноваціях у цій системі й визначає створення якісно нового закладу загальної середньої освіти, де пріоритетом є особистість, її розвиток відповідно індивідуальним можливостям та з урахуванням потреб, у тому числі і дітей з особливими освітніми потребами.

Інноваційний заклад освіти, на відміну від інших, створює умови для повноцінного інтелектуального, фізичного, морального й творчого розвитку. Діяльність інклюзивного закладу освіти, як інноваційного, залежить від активної й творчої участі його педагогів, рівня ефективності професійної взаємодії та роботи в команді для забезпечення освітніх потреб здобувачів освіти.

Фізична культура розглядається як найважливіший, іноді вирішальний чинник у зміцненні здоров'я молодого покоління і подоланні ним несприятливих умов довкілля. Важливим завданням фізичного виховання є зміцнення здоров'я людини, як складової частини повноцінного розумового і морального розвитку особистості ще з раннього дитинства. Сьогодні стають звичними тривожні дані про систематичне погіршення стану здоров'я, зниження працездатності і рівня фізичної підготовленості дітей середнього шкільного віку.

Ефективним способом удосконалення системи фізичного виховання може бути настільний теніс. Настільний теніс належить до числа найпопулярніших спортивних ігор. Нескладні правила цієї захоплюючої гри, доступний інвентар роблять настільний теніс одним із найулюбленіших і доступних для систематичних занять видом спорту. Це, можна сказати, ідеальна гра для дітей шкільного віку з різним рівнем стану здоров'я. Настільний теніс також є прекрасним засобом активного відпочинку, який приносить величезне задоволення і бадьорість.

Оцінка рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація Гук Г.І. є кваліфікаційною науковою працею, яка виконана на сучасному науково-методичному рівні, містить раніше не захищені наукові положення та теоретичні узагальнення, має важливе наукове, теоретичне та практичне значення. Дослідження виконано в рамках теми 3.1. «Теоретико-методичні основи формування освітніх компетентностей, рухової активності та фізичної підготовленості різних груп населення в умовах нових соціальних викликів» Зведеного плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2021–2024 рр.

Роль автора у виконанні даної теми, як вказано у дисертації, полягала у визначенні напрямку дослідження, постановці проблеми, аналізі літератури й показників, формулюванні мети, завдань, виборі методів їхнього вирішення, формулюванні питань анкет, проведенні вимірювань та обстежень, накопиченні й аналізі теоретичного та емпіричного матеріалу, обґрунтуванні авторської технології організації фізичного виховання дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу та її перевірці на практиці, упровадженні результатів дослідження у практичну діяльність, формулюванні висновків, оформленні дисертаційної роботи, оприлюдненні даних на конференціях і в публікаціях.

За темою дисертації опубліковано 13 праць, серед яких 6 включено до фахових наукових видань України, 6 публікацій апробаційного характеру та 1 патент. У працях, опублікованих у співавторстві, отримані дані та їхній аналіз належать авторці дисертації.

Новизна представлених експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень.

Здобувачка вказує таку наукову новизну одержаних результатів:

- уперше обґрунтовано технологію фізичного виховання учнів інклюзивних класів засобами настільного тенісу, її соціально-педагогічні й організаційно-методичні умови, принципи і критерії її ефективності, сформульовано її мету та завдання;

- уперше обґрунтовано зміст програми фізичного виховання для учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу, розкрито зміст теоретичної та практичної підготовки (блоків загальнорозвивальних, підготовчих, підвідних, спеціальних вправ, засобів загальної фізичної підготовки, ігор, естафет, спортивних розваг); визначено форми та особливості реалізації програми фізичного виховання (оцінювання, забезпечення безпеки, доброзичливий клімат, гармонійний розвиток); обґрунтовано та розроблено зміст і структуру уроку фізичної культури в інклюзивних класах;

- удосконалено наукові дані про важливість підвищення рівня компетентності вчителів і майбутніх учителів фізичної культури в інклюзивних класах, мотивування та надання їм методичної й практичної допомоги;

- удосконалено наукові дані про показники якості життя, фізичної підготовленості, рухової активності, ставлення учнів з особливими освітніми

потребами до участі в різних формах рухової активності та успішності в ній;
– набули подальшого розвитку наукові дані про пріоритетні мотиви учнів інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти до занять руховою активністю у позаурочний час.

Наукова обґрунтованість дослідження.

Наукові положення та висновки, що викладені у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані, відповідають поставленим меті та завданням відносно об'єкту та предмету дослідження, але потребують деякого уточнення під час офіційного захисту.

Достовірність результатів дослідження обумовлена:

- проведенням чотирьохетапного науково-педагогічного пошуку;
- використанням комплексу загальнонаукових методів дослідження, а саме:

- аналіз та узагальнення науково-методичної літератури;
- медико-біологічні методи;
- педагогічне тестування;
- констатувальний та перетворювальний експерименти;
- методи математичної статистики.

Рівень поставленого наукового завдання

У дисертації послідовно визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження.

Мета дослідження – удосконалити фізичне виховання учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів задля покращення якості їхнього життя та підвищення грамотності у фізичній культурі.

Завдання дослідження:

1. Дослідити стан організації і особливості методики фізичного виховання в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти за результатами аналізу вітчизняної та зарубіжної фахової літератури.

2. Здійснити аналіз актуальних проблем фізичного виховання в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, визначити перешкоди, що лімітують його ефективність.

3. Визначити мотиваційні пріоритети, обсяг рухової активності, показники фізичного розвитку, фізичної та теоретичної підготовленості, якості життя учнів з особливими освітніми потребами інклюзивних класів; встановити значущість і взаємозалежність показників.

4. Розробити й обґрунтувати та експериментально перевірити технологію фізичного виховання дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу.

Об'єкт дослідження – фізичне виховання учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – зміст і структура технології фізичного виховання учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти засобами настільного тенісу.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Аналіз дисертаційної роботи дозволяє зазначити, що Гук А.І. володіє методологією наукової діяльності, що передбачає теоретичний аналіз проблеми дослідження, підбір адекватних методів дослідження відповідно до наукової проблеми теоретичного чи експериментального наукового пошуку, аналіз результатів дослідження з використанням методів математичної статистики, вміння викладати науковий матеріал стисло та послідовно тощо. Всі ці та інші компетентності щодо проведення наукових досліджень, продемонстровані здобувачкою, дозволяють охарактеризувати її як науковця, що може претендувати на науковий ступінь доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (фізична культура).

Академічна доброчесність.

Під час детального аналізу структури та змісту дисертації, а також наукових публікацій за результатами дослідження, ознак порушення академічної доброчесності не виявлено.

Характеристика основних структурних елементів дисертаційної роботи.

В анотації, викладеній українською та англійською мовами, подано напрацювання й зміст проведеного дослідження з зазначенням актуальності, характеристики тенденцій інклюзивного фізичного виховання учнів з ООП, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження, наукова новизна одержаних результатів та практичне значення дисертаційного дослідження, ключові слова, список публікацій.

У вступі дисертанткою обґрунтовано актуальність теми наукового пошуку, вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, подано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, узагальнена характеристика методів дослідження, описана наукова новизна одержаних результатів та практичне значення дисертаційного дослідження, виділено особистий внесок авторки, апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Організація та методика фізичного виховання школярів інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти» присвячений опису здоров'я і рухової активності дітей середнього шкільного

віку інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти, організації процесу фізичного виховання в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, сучасному науково-методичному обґрунтуванню фізичного виховання дітей інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти та перспективам застосування засобів настільного тенісу в структурі фізичного виховання дітей інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** деталізована інформація про методи та організацію дослідження. Вибір методів дослідження здобувачкою був обумовлений методологією пізнання з урахуванням мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження. У розділі описано організацію чотирьохетапного дослідження, на кожному з яких виконувалася логічно спланована програма даного наукового пошуку.

У третьому розділі **«Передумови розроблення технології фізичного виховання учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів»** проаналізовано актуальні проблеми фізичного виховання школярів інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти. У цьому розділі проведений аналіз грамотності з фізичної культури дітей, які навчаються в інклюзивних класах, зокрема мотивованість до занять, характеристика рухової активності дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти, теоретична підготовленість, показники фізичного розвитку учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів, показники якості життя учнів середнього шкільного віку інклюзивних класів та взаємозалежність показників рухової активності, фізичного розвитку, стійкості до гіпоксії та мотивації учнів, які навчаються в інклюзивних класах.

У четвертому розділі **«Обґрунтування технології фізичного виховання учнів інклюзивних класів засобами настільного тенісу»** здобувачкою здійснено обґрунтування змісту технології фізичного виховання дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу. У розділі проведена оцінка ефективності технології фізичного виховання дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу. Проведено оцінювання ефективності технології фізичного виховання дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу. Описано зміни показників грамотності у фізичній культурі школярів в умовах педагогічного експерименту та зміни показників фізичного розвитку та фізичної підготовленості школярів в умовах педагогічного експерименту.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** акцентована увага на загальній значущості проблеми, що розв'язувалася у

даному науковому пошуку, акцентовано на тому, що у результаті дослідження удосконалено, що набуло подальшого розвитку, абсолютно нові дані.

Стиль та мова дисертації. Дисертаційна робота написана українською літературною мовою, лаконічно, методично грамотно, витримана стосовно стилістичних правил.

Загалом, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, варто зазначити ряд дискусійних положень та недоліків.

1. У наведеному здобувачкою переліку наукових праць, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації, є три (з шести публікацій) у «Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15», який є фаховим по 011 Науки про освіту та 017 Фізична культура і спорт, а не по 014 Середня освіта (фізична культура), тобто не за спеціальністю, поданою до захисту!

2. В анотації та покликаннях дисертації вказано, що стаття «Гук Г., Боднар ІР. Основні проблеми інклюзивного фізичного виховання дітей з особливими потребами...» опублікована в «Педагогічні науки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Зб. наук. пр.», але назва його «Педагогічні науки» і це журнал, а не збірник наукових праць.

3. Вказане посилання <https://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/discourse/article/view/1433> на статтю «Павлова Ю, Боднар І, Гук Г. Оцінювання змістової валідності протоколу «Канадське оцінювання грамотності у фізичній культурі – 2». Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві; 2023;2(62), с. 41–8», виводить на зовсім іншу статтю в іншому виданні, а саме статтю Павлової Юлії у журналі «НАУКОВИЙ ДИСКУРС У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ І СПОРТІ. 2023. №1. С. 47–57».

4. Наприкінці дисертації не вказано перспектив подальших досліджень.

5. У переважній більшості літературних джерел у покликаннях не наведено DOI чи лінки посилань, не всі джерела оформлені за одним стилем.

6. В роботі зустрічаються поодинокі помилки, зокрема, по різному написана назва індексу (Руф'є, Руфф'є, Руффє), на с. 111. Рис. 3.8. Однофакторний дисперсійний.

7. Потребує уточнення, що саме хотіла здобувачка розробити і що розроблено, обґрунтовано і перевірено, адже у завданнях є «Розробити й обґрунтувати та експериментально перевірити технологію фізичного виховання дітей...», на с. 75 «було впроваджено програму фізичного виховання», с. 77 «при побудові технології фізичного виховання школярів середнього шкільного віку інклюзивних класів...», с. 117 «Цей розділ дисертаційного дослідження присвячено обґрунтуванню змісту і структури технології фізичного виховання», потім іде перехід «на авторську програму». У 4 висновку вказано, що тільки «Нами обґрунтовано технологію фізичного виховання...».

Зазначені зауваження та недоліки в переважній більшості носять дискусійний характер та не впливають на позитивний зміст дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Гук Ганни Ігорівни на тему «Фізичне виховання дітей середнього шкільного віку інклюзивних класів засобами настільного тенісу», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор, Гук Ганна Ігорівна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 014 Середня освіта (фізична культура).

Офіційний опонент:

Доктор медичних наук, професор,
директор навчально-наукового
інституту охорони здоров'я
Національного університету водного
господарства та природокористування

Григус Ігор Михайлович

Особистий підпис: *Григус*
02071476 засвідчую
Нач. відділу кадрів *М. Олександр*
* в.п. *Григус* 2024 р.